

Scénář televizního zpravodajského příspěvku

I když je televizní zpravodajský příspěvek postaven na zvuku a obraze, vždy je před finálním střihem napsán. Výjimku tvoří živé přenosy, i pro ně si ale redaktor může vytvořit písemnou přípravu. Důležitým předpokladem televizní zpravodajské práce je přitom zvládnuté žurnalistické řemeslo: inteligence a schopnost organizovat detaily. Psaní a střih reportáže je doslova žurnalistická architektura.

Po návratu z natáčení musí redaktor zpracovat natočené rozhovory. Vybere stěžejní výpovědi respondentů a začne psát scénář reportáže (košilku). Scénář reportáže obsahuje studio (text, kterým bude příspěvek uvádět moderátor zpravodajské relace), komentáře redaktora (asynchrony: zvuk, tedy text načtený redaktorem, je asynchronní s obrazem, ve kterém jsou natočené záběry mapující událost), výpovědi respondentů (synchrony: zvuk, tedy výpověď respondenta je synchronní s obrazem – natočeným záznamem respondenta) a tzv. stand up (vlastní vystoupení redaktora v obraze). Stopáž příspěvku určuje editor, obvykle se, včetně studia, pohybuje mezi 1:30–2:00 min.

Studio

Studiový moderátorský text je nedílnou součástí televizního příspěvku. Sděluje zásadní informaci. V televizním zpravodajském příspěvku v podstatě hraje roli, kterou má titulek v novinové zprávě. Ostatně, první věta studiového textu má „headlinový“ charakter. Ze studiového textu musí být zřejmé, proč se daný příspěvek vysílá, proč by si jej divák neměl nechat ujít. Informace ve studiu a příspěvku by se neměly zdvojit – pokud to nežadá editorální záměr. Studiový text může též poukázat na nový vývoj události, posun, aktuální nečekané souvislosti, které se již nepodařilo kvůli časové tísni zpracovat do příspěvku (v tomto případě může být ještě druhý studiový text zařazen aktuálně za odvysílaný příspěvek).

Příspěvek

Pro stavbu (kompozici) televizního zpravodajského příspěvku je typická tzv. **dramatická jednota**. Ta má tři části:

1. vyvrcholení

2. příčina

3. účinek

Příspěvek obvykle začíná nejatraktivnějším záběrem nebo charakteristickým detailem, akcí provázenou autentickým zvukem – tzv. gerojšem (z německého *geräusch* = *šum, hluk, hřmot*, zpravodajci si výraz vypůjčili z původního slangového výrazu zvukařů pro charakteristický zvukový ruch prostředí nebo akce, který je natočený zvlášť – velmi často archivovaný ve zvukové bance – a při finálním mixu pořadu nebo filmu uměle přidaný pod záběry, aby zvukově dokreslil děj probíhající v obraze, nebo podpořil jeho atmosféru, např. křupání sněhu při chůzi v zimě, skřípot dveří..., ve zpravodajské hantýrce je ovšem tento význam poněkud posunutý a označuje záběr, který je v reportáži použitý i s původním, obvykle výrazným zvukem a není doprovázen žádným komentářem ani výpovědí – např. točíme-li demolici, pak půjde o záběr padající stavby s autentickým zvukem odstřelu). Zvolenému úvodu je logicky třeba podřídít další stavbu textové části příspěvku. Základní motivací je zaujmout diváka, aniž by se ovšem redaktor snížil k podbízivé nebo manipulativní formě vyjádření.

Asynchrony

Po úvodním gerojši ve většině případů následuje 1. asynchron příspěvku. Délka jednoho asynchronu by neměla přesáhnout 20 sec. Informace se v něm sdělují nekomplikovaným způsobem. Důraz se klade na hovorový styl a úspornost. Redaktor musí pracovat se zjednodušováním a zhušťováním textu. Stěžejními východisky jsou věcnost, přesnost, jasnost, stručnost, solidnost, barvitost, bezprostřednost (jako by se vše odehrálo v posledních minutách) a korektní interakce s divákem. Je přitom potřeba dávat pozor na nepřiměřenou emocionalizaci, která by mohla příspěvku dát bulvární tón, který je pro zpravodajství veřejné služby nepřipustný.

Obsah textu asynchronu musí být důvěryhodný. Redaktor se tedy musí vyvarovat užívání komentativních jazykových prvků, které není schopen věcně doložit. Totéž platí pro hodnotící soudy, užití přívlastků a příslovečných určení, které nelze doložit hodnověrným argumentem. „Česká televize striktně rozlišuje mezi zprávou a hodnotícím soudem (komentářem). Zprávou se rozumí skutkové tvrzení informující o určitém ději nebo stavu. Zpráva také zpravidla obsahuje informaci

o postojích hlavních aktérů události, která je předmětem zprávy. Oproti zprávě vyjadřuje hodnotící soud názory, postoje nebo pocity. Česká televize musí dokázat pro diváky jednoznačnou formou oddělit zprávu od hodnotícího soudu, zvláště není přípustné směšovat zprávu a hodnotící soud v jedné větě redaktora. Rovněž není dovoleno vydávat pouhé domněnky za zprávy,“ uvádí se v Kodexu ČT. Stejně tak nesmí autor příspěvku do jeho obsahu projektovat vlastní, osobní postoje.

Kodex ČT: Redaktoři České televize si musí při vystupování ve zpravodajských a aktuálně publicistických pořadech počínat tak, aby divák nemohl rozpoznat, jaký mají na věc, o níž informují, názor.

Synchrony

Podle závažnosti tématu by neměly výpovědi respondentů přesáhnout 12, maximálně 15 sekund. Počet synchronů jednoho respondenta v příspěvku je obvykle limitován, doporučený **maximální počet** výpovědí jednoho respondenta v jednom příspěvku je **2 až 3**. To samozřejmě neplatí pro žánr osobní výpovědi, kde jsou mluvčí a prostředí hlavním nositelem sdělení. Výpověď respondenta je možné krátit, ovšem pouze tak, aby nedošlo k jakékoliv manipulaci s jejím obsahem. S výjimkou specifických emotivních útvarů (nekrolog, silná osobní výpověď) nelze synchronem příspěvek zakončit.

Stand up

Každý televizní autorský zpravodajský příspěvek obsahuje, pokud je to možné, stand up. Jde o obsahový a formální prvek, který mimo jiné sdělení zpravodajské reportáže personifikuje, je něčím jako autorským podpisem.

Příspěvek zpravidla obsahuje jeden stand up (výjimku tvoří případy, kdy se na reportáži podílejí dva autoři, nebo autor chce zdůraznit výlučnost prostředí nebo podtrhnout dramatickost tématu). Z hlediska zakomponování stand upu v příspěvku rozlišujeme:

- stand up úvodní (v úvodu reportáže se stand up používá výjimečně, pouze v případech zřejmé exkluzivity tématu nebo prostředí)
- stand up středový (uvnitř reportáže, obvykle odděluje změnu prostředí nebo stojí na obsahovém předělu příspěvku, tuto formu může redaktor zvolit také v případě obtížného obrazového vyjádření skutečnosti nebo stane-li se součástí akce)
- stand up závěrečný (obvykle obsahuje též tzv. odhlášku – jméno autora příspěvku a místo natáčení reportáže, pokud příspěvek nekončí závěrečným stand upem, bývá odhláška v posledním asynchronu)

Optimální stopáž stand upu je 10–20 sec. Natáčí se vždy během natáčení reportáže na místě, které koresponduje s obsahem nebo místem události. Stand up je v televizním zpravodajství veřejné služby regulérním novinářským projevem, nikoli hereckou etudou.

scénář televizního zpravodajského příspěvku – košílka

STUDIO:

V Ostravě a Brně vrcholí Měsíc autorského čtení. Vedle domácích spisovatelů se představují také francouzští autoři. Největší hvězdou je mezi nimi Sylvie Germain.

GEROJŠ: Sylvie Germain dočítá, obrovský potlesk

ASYNCHRON:

Sedm let žila Sylvie Germain v Praze, kde učila na francouzském lyceu. A právě v české metropoli se odehrává román „Nesmírnost“, který v Ostravě a Brně představila.

SYNCHRON:

Sylvie Germain – spisovatelka

Odehrává se před, během a po událostech roku 1989, u kterých jsem byla, protože právě v té době jsem v Praze žila. Příběh není v žádném případě autobiografický. Je živý zkušenostmi, které jsem tu načerpala, a lidmi, které jsem tu poznala, ale je smyšlený.

ASYNCHRON:

Sylvie Germain přitom přiznává, že autorské čtení není ve Francii běžnou záležitostí. Není proto zvyklá ze svých knih předčítat sama.

SYNCHRON:

Sylvie Germain – spisovatelka

Jsem zvyklá na výměnu názorů na konferencích, na otázky čtenářů a debatu, ale číst své texty? No, ale dobře – nakonec jsem to zvládla bez problémů.

SYNCHRON:

Petr Hruška – literární historik

Romány Sylvie Germain jsou plné bohatého jazyka, imaginace a mýtických prvků. Je to cesta ze tmy ke světlu.

SYNCHRON:

Jakub Chrobák – literární historik

Je v nich zřejmá inspirace díly latinskoamerických magických realistů.

ASYNCHRON:

Sylvie Germain má ráda i české autory. Napsala třeba knihu o Bohuslavu Reynkovi, mimořádným autorem je podle ní také Bohumil Hrabal.

SYNCHRON:

Sylvie Germain – spisovatelka

Je nejen jedním z nejlepších českých, ale i evropských spisovatelů dvacátého století.

Ve Francii ale není podle mne dostatečně známý, čtený a vydávaný – a to mne opravdu mrzí.

STAND UP:

Do konce Měsíce autorského čtení zbývají už tři dny. Konec literárním hvězdám na něm ale rozhodně není. Už za pár hodin se v Ostravě představí Petr Váša, zítra zase Michal Viewegh, v neděli pak festival uzavřou Jean-Marie Blas de Robles a Patrik Ouředník. Jan Novák, ČT, Ostrava.